

NB-137

Seat No. : ~~10000~~

November-2019

B.Ed., Sem.-I

A - 02 : Contemporary India & Education

Time : 2:30 Hours]

[Max. Marks : 70

1. (A) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો.

14

- (1) કેળવણીની પ્રાચીન અને અર્વાચીન સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી કેળવણીનું મહત્ત્વ સમજાવો.
(2) વર્તમાન શિક્ષણ પ્રણાલી અને તેના રાષ્ટ્રીય ધ્યેયો વિશે વિગતવાર ચર્ચા કરો.

અથવા

- (1) તત્ત્વજ્ઞાનનો અર્થ જણાવી કેળવણી અને તત્ત્વજ્ઞાનનો સંબંધ સ્પષ્ટ કરો.
(2) આજીવન કેળવણીની સંકલ્પના સ્પષ્ટ કરી તેના લક્ષણો જણાવો. આજીવન શિક્ષણનાં માધ્યમો જણાવો.

(B) નીચે આપેલા પ્રશ્નો પૈકી કોઈપણ ચાર પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર આપો.

4

- (1) અવૈધિક કેળવણીનો અર્થ જણાવો.
(2) તત્ત્વજ્ઞાન શિક્ષણના કયા અંગો પર વ્યાપક અસરો ધરાવે છે ?
(3) કેળવણીનાં કોઈ બે ઉદ્દેશો જણાવો.
(4) ઉચ્ચ પ્રાથમિક શિક્ષણનું માળખું જણાવો.
(5) જૂની શિક્ષણ પ્રણાલીમાં કેન્દ્ર સ્થાને કોણ હતું ?
(6) કેળવણી અને તાલીમ વચ્ચેનો કોઈ એક તફાવત જણાવો.

2. (A) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો.

14

- (1) ભારતીય બંધારણનાં મૂળભૂત અધિકારો જણાવો અને નાગરિકોની મૂળભૂત ફરજો વિશે ચર્ચા કરો.
(2) સામાજિક વિવિધતા એટલે શું ? વિવિધતાના વિવિધ સ્તરો પૈકી કોઈ ત્રણ સ્તરો વિશે ટૂંકમાં સમજાવો.

અથવા

- (1) ભારતીય બંધારણનું આમુખ જણાવો. સંવિધાનમાં આમુખનું મહત્ત્વ અને તેમાં રજૂ થયેલા મહત્ત્વના સિદ્ધાંતો સમજાવો.
(2) લોકશાહી એટલે શું ? લોકશાહીની લાક્ષણિકતાઓ જણાવી શાળા કક્ષાએ લોકશાહીના વિકાસ માટે યોજી શકાય તેવી કોઈ બે પ્રવૃત્તિઓ વિશે જણાવો.

(B) નીચે આપેલા પ્રશ્નો પૈકી કોઈપણ ત્રણ પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર આપો.

3

- (1) શિક્ષણનો અધિકાર કઈ કલમમાં સમાવિષ્ટ છે ?
- (2) લોકશાહીના સ્વરૂપ જણાવો.
- (3) સમાજની સંકલ્પના જણાવો.
- (4) ભારતીય બંધારણની માન્ય ભાષાઓ કેટલી છે ?
- (5) બંધારણની ડ્રાફ્ટિંગ કમિટીના અધ્યક્ષ કોણ હતા ?

3: આ (A) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો.

14

- (1) કોઠારી કમિશન દ્વારા અપાયેલ ત્રિ-ભાષા સૂત્ર અંગે વિસ્તૃતમાં નોંધ લખો.
- (2) RMSA નું કાર્યક્ષેત્ર જણાવી તેના ઉદ્દેશો જણાવો.

અથવા

- (1) રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ-1986ની મહત્ત્વની બાબતોની વિસ્તૃતમાં ચર્ચા કરો.
 - (2) રાષ્ટ્રીય જ્ઞાન આયોગ વિશે માહિતી રજૂ કરી તેના ઉદ્દેશો જણાવો.
- (B) નીચે આપેલા પ્રશ્નો પૈકી કોઈપણ ચાર પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર આપો.

4

- (1) 'માધ્યમિક શિક્ષણ પંચ' ની નિમણૂંક ક્યારે થઈ હતી ?
- (2) સંશોધિત રાષ્ટ્રીય શિક્ષણ નીતિ-1992ની સ્થાપના શા માટે કરવામાં આવી ?
- (3) 'યુનિવર્સિટી શિક્ષણ પંચ' ને બીજા કયા નામથી ઓળખવામાં આવે છે ?
- (4) અંગ્રેજીના પક્ષમાં મેકોલેની કોઈ બે દલીલો જણાવો.
- (5) RUSA નું પુરૂ નામ જણાવો.
- (6) સર્વશિક્ષા અભિયાનની શરૂઆત કયા વર્ષમાં થઈ ?

4. (A) નીચે આપેલા પ્રશ્નોના ઉત્તર આપો.

14

- (1) ઉદારીકરણ એટલે શું ? ઉદારીકરણથી ભારતીય સમાજમાં શું પરિવર્તન આવ્યું છે ?
- (2) વૈશ્વિકરણના અવરોધક પરિબલોની વિગતવાર ચર્ચા કરો.

અથવા

- (1) આંતરરાષ્ટ્રીય સમજ એટલે શું ? આંતરરાષ્ટ્રીય સમજ કેળવવામાં વિવિધ શાળાકીય વિષયોની ભૂમિકા સ્પષ્ટ કરો.
- (2) ભારતીય સમાજના ચાલક બળ તરીકે આર્થિક પરિબલ વિશે ચર્ચા કરો.

(B) નીચે આપેલા પ્રશ્નો પૈકી કોઈપણ ત્રણ પ્રશ્નોના ટૂંકમાં ઉત્તર આપો.

3

- (1) આંતરરાષ્ટ્રીય વિકાસ સાધવામાં મદદરૂપ સંસ્થાના નામ જણાવો.
- (2) સ્વનિર્ભર સંસ્થાનો કોઈ એક ક્ષયદો અને મર્યાદા જણાવો.
- (3) આર્યસમાજની સ્થાપના કોણે કરી ?
- (4) રાષ્ટ્રીય એકતાનું મહત્ત્વ જણાવો.
- (5) આર્થિક વૃદ્ધિ એટલે શું ?

Seat No. : _____

NB-137

November-2019

B.Ed., Sem.-I

A - 02 : Contemporary India & Education

[Max. Marks : 70]

Time : 2:30 Hours]

1. (A) Answer the following questions. 14
- (1) Clarify the concept of Indian and Western Education. Explain the importance of Education.
 - (2) Discuss in detail the present education system and its national aims.

OR

- (1) Give meaning of philosophy. Clarify the relation between Education and Philosophy.
- (2) Clarify the concept of Life Long Education and state its characteristics. State the mediums of life long education.

(B) Answer any four questions in brief 4

- (1) Give meaning of Non-Formal education.
- (2) On which part of education, Philosophy has given more importance ?
- (3) State any two objectives of education.
- (4) State the structure of Higher Primary Education.
- (5) Who was at centre in old educational system ?
- (6) State any one difference between education and training.

2. (A) Answer the following questions. 14

- (1) State the Fundamental Rights of citizens and discuss the duties of citizens as per Indian constitution.
- (2) What is social diversity ? Explain in brief any three levels from different level of diversity.

OR

- (1) State the Preamble of Indian Constitution. State importance of Preamble in constitution and explain the important principles of it.
- (2) What is Democracy ? State the features of democracy and also state the co-curricular activities (any two) for the development of democracy at school level.

- (B) Answer any three questions in brief. 3
- (1) In which Article Right to Education included ?
 - (2) State the forms of democracy.
 - (3) State the concept of society.
 - (4) How many recognize language are there in Indian Constitution ?
 - (5) Who was the chairman of drafting committee of constitution ?

3. (A) Answer the following questions. 14

- (1) Write in detail about the three language formula given by Kothari Commission.
- (2) State the scope of RMSA and write its objectives.

OR

- (1) Explain in detail about the important points of National Policy of Education-1986.
- (2) Give information about National Knowledge Commission and state its objectives.

(B) Answer any four questions in brief. 4

- (1) When was the 'Secondary Education Commission' was established ?
- (2) Why New National Policy of Education-1992 was established ?
- (3) What is the other name of 'University Shikshan Panch' known by ?
- (4) State any two arguments by Macaulay in favour of English.
- (5) Give the full name of RUSA
- (6) In which year Sarva Shiksha Abhiyan was started ?

4. (A) Answer the following questions. 14

- (1) What is Liberalization? Which changes have been came in Indian Society due to liberalization ?
- (2) Discuss in detail the barriers of Globalization.

OR

- (1) What is International Understanding ? Clarify the role of different subjects of school for development of International understanding.
- (2) Discuss in detail about Economic factors as driving forces of Indian Society.

(B) Answer any three questions in brief. 3

- (1) State the name of Institutions which are helpful for the development of International Understanding.
- (2) State any one advantage and disadvantage of Self Finance institution.
- (3) Who has established "Arya Samaj" ?
- (4) State importance of National integration.
- (5) What is Economic Growth ?